

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 152/2023-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody Nitra, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Michal Mandzák, proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 2 Tos 99/2022-6001 z 22. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Návrhu na vydanie dočasného opatrenia **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 7. decembra 2022 (doplnenou podaním doručeným ústavnému súdu 9. decembra 2022) domáha vyslovenia porušenia svojho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje uznesenie Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Tos 99/2022-6001 z 22. novembra 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň navrhuje prikázať krajskému súdu prepustiť ho ihneď z väzby na slobodu a priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.
2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je väzobne trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania alebo obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b), c), d), ods. 2 písm. c), ods. 4 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b), f), i) Trestného zákona. Na základe európskeho zatýkacieho rozkazu vydaného Okresným súdom Nitra (ďalej len „okresný

súd“) bol sťažovateľ justičnými orgánmi Holandského kráľovstva vydaný slovenským orgánom na predmetné trestné stíhanie. Väzba sťažovateľa začala plynúť 22. októbra 2020.

3. Okresný súd uznesením č. k. 1 Tp 27/2021 z 27. apríla 2021 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 1 Tpo 29/2021 z 11. mája 2021 predĺžil väzbu sťažovateľa do 22. októbra 2021.

4. Prokurátor Krajskej prokuratúry v Nitre podal na okresnom súde 23. septembra 2021 (Kv 72/21/4400) na sťažovateľa obžalobu, pričom okresný súd uznesením č. k. 3 Tk 2/2021 zo 4. októbra 2021 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 2 Tos 83/2021 z 12. októbra 2021 podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku rozhodol o ponechaní sťažovateľa vo väzbe aj po podaní obžaloby.

5. Sťažovateľ (opätovne) žiadal o prepustenie z väzby na slobodu podaním zo 17. októbra 2022, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením č. k. 3 Tk 2/2021 z 21. októbra 2022 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“) tak, že podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zamietol, a zároveň podľa § 80 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného poriadku nenahradil väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje v dvoch argumentačných okruhoch.

7. V prvom rade namieta porušenie práva na osobnú slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru, k čomu malo dôjsť trvaním jeho väzby neprimerane dlhú dobu a tým, že väzba nebola nahradená zákonnými náhradami. K porušeniu práva na prejednanie veci v primeranej lehote sťažovateľ uvádza, že a) dĺžka väzobného trestného stíhania nie je primeraná podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru, ktorý je na jeho vec aplikovateľný; b) všeobecné súdy mu neposkytli dostatočné odôvodnenie ďalšieho trvania väzby; c) jeho väzba trvá od 20. októbra 2020 do dňa podania ústavnej sťažnosti, a teda dva roky a jeden mesiac, pričom Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) nepovažoval za zlučiteľnú s čl. 5 ods. 3 dohovoru už dobu jedného roka (rozhodnutie ESLP Kuc proti Slovensku, 17101/19 z 2. 9. 2021); d) odôvodnenie všeobecných súdov v otázke dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestného činu je abstraktné a všeobecné; e) väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nie je daný v nadväznosti na závery uznesenia ústavného súdu č. k. II. ÚS 211/2021-21 z 10. mája 2022 (správne označenie: II. ÚS 211/2022-21 z 10. mája 2022); f) nemôže obstať ani väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, ktorý je v danom štádiu konania odôvodnený len s ohľadom na existenciu hrozacej výšky trestu; g) všeobecné súdy mu neposkytli adekvátnu odpoveď na námietku o tom, že sa v jeho väzobnej trestnej veci nepostupuje s náležitou starostlivosťou, prednostne a urýchlene (napr. viaceré hlavné pojednávania sa odročili pre nesústredený postup prokuratúry). Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu jeho práv podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru došlo aj arbitrárnym posúdením možnosti nahradenia jeho väzby zákonnými náhradami. Konkrétne lakonickým konštatovaním neexistencie výnimočných okolností prípadu podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku.

8. V rámci druhého argumentačného okruhu sťažovateľ namieta porušenie čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 2 dohovoru. Porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru vzhladá v tom, že všeobecné súdy sa pri posudzovaní jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nevysporiadali s aktuálnym dôkazným stavom. V konkrétnostiach poukazuje na námietku smerujúcu proti predsedovi senátu rozhodujúcemu aj o jeho väzbe. Popisuje, že predseda senátu oboznámil na hlavnom pojednávaní konanom vo veci samej (bez návrhu prokurátora) ako listinný dôkaz podľa § 269 Trestného poriadku rozsudok okresného súdu vydaný v konaní vedenom pod sp. zn. týkajúci sa jeho bývalého spoluobžalovaného [REDAKOVANÉ], v ktorom bol označený ako osoba účastná na skutku spáchanom organizovanou skupinou. Konštatuje, že týmto postupom predsedu senátu, ktorý predmetný rozsudok vykonal ako dôkaz na hlavnom pojednávaní za prítomnosti verejnosti a zástupcov médií, došlo k porušeniu jeho práva na prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru. V danom rozsudku bol totiž označený svojím menom a priezviskom, pričom v jeho výroku nebolo uvedené, že jeho vina dovedy nebola preukázaná. Predseda senátu okresného súdu teda nie je nestranný a existujú pochybnosti o jeho nezaujatosti. Sťažovateľ uvádza, že o jeho námietke zaujatosti okresný súd nekonal s poukazom na § 32 ods. 6 Trestného poriadku. Tento postup sťažovateľ hodnotí ako nesprávny a je toho názoru, že súd mal o tejto jeho námietke konať. Zároveň namieta aj nezákonné zloženie senátu súdu, keďže jeho prísediace boli vybrané *ad hoc* predsedom senátu bez vopred stanoveného algoritmu, čím došlo aj k porušeniu jeho práv podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru na nestranný súd a súd v zákonom zložení. Zákonnosť väzby je podľa názoru sťažovateľa vylúčená aj tým, že sa odvíja od väzby z prípravného konania, ktorá nebola zákonná, keďže o jej predĺžení rozhodla sudkyňa, ktorá porušila jeho právo na prezumpciu neviny, a to vydaním (v postavení predsedníčky senátu) rozsudku okresného súdu č. k. 1 Tk 1/2021 z 22. apríla 2021 týkajúceho sa bývalého spoluobžalovaného [REDAKOVANÉ].

9. Sťažovateľ sa domáha nariadenia dočasného opatrenia, ktorým by ústavný súd prikázal všeobecnému súdu prepustiť ho z väzby na slobodu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru a práva na prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru napadnutým uznesením, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa podaná proti uzneseniu okresného súdu o jeho neprepustení z väzby na slobodu a jej nenahradení dohľadom probačného a mediačného úradníka. Podľa názoru sťažovateľa mu všeobecné súdy neposkytli na jeho argumenty adekvátne odpovede, o jeho veci rozhodoval zaujatý predseda senátu okresného súdu, ako aj súd v nezákonom zložení.

11. Ešte pred samotným posúdením argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti považuje ústavný súd za potrebné pripomenúť, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je postavený mimo sústavu všeobecných súdov a nie je ho možné považovať za ďalšiu opravnú inštanciu v systéme všeobecného súdnictva. Ústavný súd nie je spravidla oprávnený preskúmať a posudzovať, či bol v konaní pred všeobecnými súdmi náležite zistený skutkový stav a aké právne závery z tohto zisteného skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných

slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05). Ústavný súd pristúpil k preskúmaniu prednesených námietok sťažovateľa v rozsahu a z dôvodov, ktoré uviedol v ústavnej sťažnosti, zamerajúc pritom svoju pozornosť na ústavnoprávne aspekty namietaných vád napadnutého uznesenia krajského súdu (časť II tohto uznesenia, pozn.).

III.1. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením krajského súdu:

12. V prípade dlhšie trvajúcej väzby musia byť pre jej ďalšie trvanie splnené štyri podmienky. Musí existovať po formálnej stránke uznesenie o vznesení obvinenia. Po materiálnej stránke sa vyžaduje existencia kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku, za ktorý je vznesené obvinenie s tým, že tento skutok musí naplňovať znaky niektorého trestného činu. Ďalej musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1, resp. 3 Trestného poriadku. Napokon musí byť splnená podmienka, aby orgány činné v trestnom konaní, resp. súd vo veci samej postupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (m. m. II. ÚS 200/2019, č. 20/2019 ZNaU).

III.1.1. K zákonnosti zloženia senátu okresného súdu a nekonaniu o námietke zaujatosti:

13. Skôr, ako ústavný súd pristúpil k posúdeniu podmienok podľa bodu 12 tohto uznesenia, zaoberal sa námietkami sťažovateľa týkajúcimi sa nezákonného zloženia vo veci konajúceho senátu a namietanou zaujatosťou jeho predsedu.

14. V prvom rade ústavný súd konštatuje, že v predmetnej veci ide o konanie o väzbe po podaní obžaloby, a preto sa vo veci prelína režim hlavného pojednávania a konania o väzbe. Ústavný súd uvádza, že práve v záujme ochrany osobnej slobody je žiaduce výstižne a štruktúrne formulovať argumentáciu v ústavnej sťažnosti. V predmetnej veci nebolo ľahké vystihnúť jej podstatu, a tak poskytnúť ochranu základným právam sťažovateľa. Vzhľadom na význam osobnej slobody ústavný súd vždy citlivo a dôkladne preskúmava ústavné sťažnosti týkajúce sa osobnej slobody bez ohľadu na to, či sťažovateľ podáva vo svojej veci množstvo sťažností, tak ako je to v tomto prípade. Sťažovateľ v podstate cez konanie o väzbe polemizuje nielen s väzbou, ale aj s priebehom pojednávania o veci samej. Nestrannosť je komponentom osobnej slobody tak v konaní o vine a treste, ale aj v konaní o väzbe (m. m. II. ÚS 428/2020, I. ÚS 279/2021).

15. Základné právo na zákonného sudcu (nestranný súd, resp. súd v zákonom zložení) (A) je podľa sťažovateľa založené na nezákonom zložení vo veci konajúceho súdu z dôvodu, že prísediace boli vybrané predsedom senátu bez vopred stanoveného algoritmu.

16. Ústavný súd musel najskôr ustáliť, proti zloženiu ktorého vo veci konajúceho súdu smeruje predmetná námietka. Dospel k záveru, že ide o námietku smerujúcu proti okresnému súdu. V nadväznosti na to uvádza, že v podstate totožnú námietku sťažovateľ uplatnil už v konaní pred ústavným súdom vedenom pod sp. zn. II. ÚS 211/2022, a to v súvislosti s už skorším rozhodnutím krajského súdu o zamietnutí jeho sťažnosti podanej proti rozhodnutiu o jeho prepustení z väzby na slobodu. Už vtedy sťažovateľ namietal, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu rozhodoval nezákonne zložený senát okresného súdu, keďže prísediaci v tomto senáte mali byť predsedom senátu vybraní netransparentne. Ústavný súd poskytol sťažovateľovi

jednoznačnú odpoveď na túto otázku už v uznesení ústavného súdu č. k. II. ÚS 211/2022-21 z 10. mája 2022, ktorým jeho ústavnú sťažnosť odmietol.

17. Ústavný súd však poukazuje najmä na skutočnosť, že najneskôr od 4. októbra 2021, keď senát okresného súdu (ktorého nezákonné zloženie sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta) rozhodoval o väzbe sťažovateľa po podaní obžaloby (pričom uznesením č. k. 3 Tk 2/2021 zo 4. októbra 2021 rozhodol o ponechaní sťažovateľa vo väzbe), bolo sťažovateľovi známe namietané zloženie senátu okresného súdu. Ústavný súd vlastnou činnosťou zistil, že sťažovateľ napadol rozhodnutie krajského súdu, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti rozhodnutiu o jeho ponechaní vo väzbe č. k. 3 Tk 2/2021 zo 4. októbra 2021 ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 31. októbra 2021, ktorá bola v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 90/2022 odmietnutá. Sťažovateľ v nej ale námietky týkajúce sa zákonného sudcu neuplatnil. Z uvedeného tak vyplýva, že sťažovateľ aktuálnou ústavnou sťažnosťou (doručenou ústavnému súdu 7. decembra 2022) namieta porušenie svojho práva na zákonného sudcu (ku ktorému podľa názoru sťažovateľa malo dôjsť výberom prísediacich predsedom senátu okresného súdu bez algoritmu) zjavne až po uplynutí zákonnej dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti plynúcej od okamihu, keď sa o tomto tvrdenom zásahu zo strany predsedu senátu do svojho práva na zákonného sudcu mohol dozvedieť. Nič na tom nemôže zmeniť ani skutočnosť, že výhrady k postupu všeobecných súdov sťažovateľ predstavil v novej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a aktuálnou ústavnou sťažnosťou formálne napáda ostatné súdne rozhodnutie o tejto žiadosti, vo vzťahu ku ktorému sa lehota na podanie ústavnej sťažnosti môže formálne javiť ako zachovaná. Zachovanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti je však potrebné skúmať nielen formálne, ale aj materiálne podľa obsahu sťažovateľových námietok.

18. Ak sťažovateľ v minulosti v lehote dvoch mesiacov nevyužil príležitosť (zákonnú možnosť) podať proti namietanému postupu a rozhodnutiu z roku 2021 ústavnú sťažnosť aj z dôvodov, ktoré sa týkajú zákonného sudcu (ale ústavnú sťažnosť podal vo vzťahu k namietanému rozhodnutiu z iných dôvodov), nemožno tento postup sťažovateľa korigovať tým, že predtým nevyužitie námietky vo vzťahu k rozhodovaniu súdov v tom čase predstaví v novej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Tým by v podstate z inštitútu ústavnej sťažnosti urobil časovo neobmedzený prostriedok ochrany základných práv a slobôd, čo by bolo v prísnom rozpore s kogentným ustanovením § 124 zákona o ústavnom súde, z ktorého okrem iného vyplýva, že ústavný súd nemôže zmeškanie tejto lehoty odpustiť alebo ju predĺžiť (pozri napr. m. m. IV. ÚS 14/03, II. ÚS 330/06). V tejto časti je tak ústavná sťažnosť podaná oneskorene a ústavný súd ju odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

19. Sťažovateľ ďalej argumentuje (B), že o trvaní jeho väzby rozhodol predseda senátu, ktorý mal byť z predmetného rozhodovania vylúčený z dôvodu zaujatosti. Ústavný súd považuje za nevyhnutné poukázať na celkový kontext uplatnenia tejto námietky. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti (obdobne aj v samotnej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu) argumentuje: „*V danej veci poukazujeme na to, že predseda senátu na hlavnom pojednávaní 30.09.2022⁸ iniciatívne (t.j. bez návrhu prokuratúra) ako listinný dôkaz oboznámil postupom podľa § 269 Tr. por. Rozsudok Okresného súdu Nitra, spis. zn. 1 Tk 1/2021⁹ týkajúceho sa bývalého spoluobžalovaného [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] V tomto rozsudku došlo k porušeniu prezumpcie neviny podľa čl. 6 ods. 2 Dohovoru, pretože v ňom súd označil sťažovateľa vo verejnom vyhlásení výroku ako osobu účastní*

na skutku, ktorý mal byť spáchaný organizovanou skupinou. Týmto predseda senátu tiež porušil prezumpciu nevinoty sťažovateľa, lebo iniciatívne oboznámil tento rozsudok na hlavnom pojednávaní v nastolenej trestnej veci a to za prítomnosti verejnosti a hlavne zástupcov médií. Z uvedeného dôvodu namietame i porušenie čl. 6 ods. 2 Dohovoru, ktoré garantuje právo na rešpektovanie prezumpcie nevinoty.“ Sťažovateľ uvádza, že aj keď uplatnil námietku zaujatosti (v konaní pred okresným súdom, pozn.), súd o nej s poukazom na § 32 ods. 6 Trestného poriadku nekonal. Tento postup súdu sťažovateľ hodnotí ako nesprávny a je toho názoru, že súd mal o tejto jeho námietke konať.

20. Z napadnutého uznesenia krajského súdu a zápisnice o hlavnom pojednávaní z 30. septembra 2022 vyplýva, že predmetnú námietku (týkajúcu sa zaujatosti sudcu a v nadväznosti na to aj porušenia práva na prezumpciu nevinoty) sťažovateľ uplatnil na hlavnom pojednávaní konanom 30. septembra 2022, ku ktorej sa okresný súd vyjadril na hlavnom pojednávaní konanom 21. októbra 2022 (sťažovateľ nenamietal tento časový odstup), keď oznámil procesným stranám, že o nej v zmysle § 32 ods. 6 Trestného poriadku konať nebude, keďže sa ňou namieta procesný postup súdu.

21. Sťažovateľ síce uplatnil argumentáciu o zaujatosti predsedu senátu okresného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti, v ktorej namieta väzobné rozhodnutie všeobecných súdov, avšak zároveň je z nej zrejmé, že námietku zaujatosti nepodával v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu (rozhodovaním o väzbe). Podával ju v rámci konania pred súdom, v ktorom sa rozhoduje o jeho vine (nevine) a s ktorou sa okresný súd vysporiadal podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku. Námietka zaujatosti teda bola vznesená v rámci hlavného pojednávania v priebehu trestného konania. Výsledkom namietaného postupu okresného súdu nebolo v prípade sťažovateľa rozhodnutie o ďalšom trvaní jeho väzby, resp. nešlo o rozhodovanie o námietke zaujatosti, o ktorej by sa rozhodovalo v rámci konania o väzbe. Ústavný súd teda uzatvára, že z dôvodu nedostatku príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom označených práv (bod 1 tohto uznesenia, pozn.) ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

22. Pre komplexnosť ústavný súd považuje za potrebné akcentovať, že sťažovateľ v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite ústavnej sťažnosti namieta porušenie jeho práv (bod 1 tohto uznesenia, pozn.) napadnutým uznesením krajského súdu. Samotný postup okresného súdu v návrhu na rozhodnutie ani nenamietal.

23. Sťažovateľ poukazuje (C) na nezákonnosť väzby z dôvodu, že o jej predĺžení rozhodla sudkyňa, ktorá porušila jeho právo na prezumpciu nevinoty. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ túto námietku neuplatnil v sťažnostnom konaní pred krajským súdom, pričom jej uplatnenie ani netvrdil. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neprípustnosti.

III.1.2. K dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestnej činnosti:

24. Sťažovateľ namieta abstraktnosť posúdenia existencie dôvodného podozrenia zo spáchania dotknutej trestnej činnosti zo strany krajského súdu.

25. Ústavný súd pripomína, že pri rozhodovaní o väzbe súdy nerozhodujú o vine, resp. nevine obvineného, ale posudzujú „len“, či v danom štádiu trestného konania zistené skutočnosti dostatočne odôvodňujú podozrenie, že konkrétna osoba je páchatelom skutku, ktorý vykazuje

znaky trestného činu. Existencia dôvodného podozrenia predpokladá danosť skutočnosti a informácií, ktorými možno nezávislého a objektívneho pozorovateľa presvedčiť o tom, že dotyčná osoba sa mohla dopustiť trestného činu. Skutočnosti zakladajúce podozrenie však nemusia byť na úrovni dôkazov potrebných na odôvodnenie odsúdenia alebo na podanie obžaloby (Krejčíř proti Českej republike z 26. 3. 2009, č. 39298/04 a 8723/05; Labita proti Taliansku zo 6. 4. 2000, č. 26772/95; Erdagöz proti Turecku z 22. 10. 1997).

26. V danej veci už bola obžaloba podaná, pričom konanie pred súdom ďalej prebieha. Krajský súd považoval dosiaľ zistené skutočnosti za nasvedčujúce tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie a následne aj vznesená obžaloba, bol spáchaný, má znaky trestného činu popísaného v obžalobe a vo veci existujú dôvody na podozrenie, že ho mohol spáchať aj sťažovateľ. Vyjadril presvedčenie, že v priebehu vyšetrovania od ostatného rozhodovania o väzbe sťažovateľa nedošlo k zmene ani zoslabeniu tohto dôvodného podozrenia. Hoci je odôvodnenie namietaného rozhodnutia v tejto časti stručné, pričom ústavný súd v ďalšom apeluje na jej dôsledné a konkrétnejšie vyhodnocovanie, posúdil predmetnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia ako odôvodnenie v medziach limitov ústavnej udržateľnosti pre toto štádium trestného konania, a preto dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti aj tejto časti ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.1.3. K dôvodom väzby:

27. Vo všeobecnosti je možné vysloviť, že posudzovanie existencie väzobných dôvodov je vecou často obťažnou a subtílnou a všeobecné súdy musia striktne vychádzať zo zistených konkrétnych skutočností zakladajúcich jednotlivé väzobné dôvody. Výklad zákonných znakov „konkrétnych skutočností“ je predovšetkým vecou všeobecných súdov, ktoré pri dôkladnej znalosti skutkových okolností a dôkaznej situácie tej-ktorej veci musia (mali by) svedomito posúdiť (v ktoromkoľvek štádiu konania), či vzatie do väzby alebo jej ďalšie trvanie/predĺžovanie je opatrením nevyhnutným pre dosiahnutie účelu trestného konania a či tento účel ani pri vynaložení všetkého úsilia nemožno dosiahnuť inak. Príslušné úvahy súdu by mali byť vyvedené vždy z povahy konkrétnej a individuálnej veci vrátane osoby obvineného, jeho osobných pomerov, rozsahu potrebného dokazovania, z jeho náročnosti a pod. Do týchto úvah súdu sa ústavný súd cíti oprávnený zasiahnuť spravidla len vtedy, ak nie je rozhodnutie o väzbe podložené zákonným dôvodom buď vôbec, alebo ak tvrdené (a nedostatočne zistené) dôvody väzby sú v extrémnom rozpore s kautelami vyplývajúcimi z ústavného poriadku Slovenskej republiky, prípadne s medzinárodnými zmluvami, ktorými je v tomto smere Slovenská republika viazaná (m. m. I. ÚS 348/2016).

28. K dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažovateľ namieta, že tento nie je daný v nadväznosti na závery uznesenia ústavného súdu č. k. II. ÚS 211/2022-21 z 10. mája 2022. Ústavný súd v označenom rozhodnutí vyslovil, že rozhodnutie všeobecného súdu je v časti odôvodnenia preventívnej väzby na «*“na hrane“*» arbitrárnosti. Napriek tomu, že tento záver nie je možné automaticky aplikovať na ďalšie namietané väzobné rozhodnutie, je nutné konštatovať, že aj v tomto štádiu trestného stíhania bol dôvod preventívnej väzby odôvodnený v podstate totožnou argumentáciou ako v prípade, ktorý už bol ústavným súdom vyhodnotený ako dôvod „na hrane“ arbitrárnosti (v rozhodnutí č. k. II. ÚS 211/2022-21 z 10. mája 2022). Ak tak predchádzajúce rozhodnutie o väzbe vo vzťahu k dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) bolo vyhodnotené ako hranične spĺňajúce kritéria ústavnej udržateľnosti, bolo by v rozpore s pravidlami formálnej logiky, ak by tomu v tomto prípade bolo inak. Plynutie času na tento záver totiž

v prejednávacom prípade pri predmetnom dôvode väzby nemá žiadny vplyv. Napriek tomu ústavný súd dôrazne upozorňuje krajský súd, že pokiaľ v rozhodnutí II. ÚS 211/2022 artikuloval výhrady k spôsobu odôvodnenia väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (body 28.1. a 28.2. predmetného rozhodnutia, pozn.) a vyzval k jeho dôslednejšiemu odôvodneniu, neznamená to, že všeobecný súd túto výzvu prepočuje a odôvodnenie zopakuje v pôvodnom znení. Takto si ústavný súd nepredstavuje súdny dialóg pri ochrane základných a práv a slobôd a apeluje na krajský súd, aby tento svoj prístup dôrazne prehodnotil. Naproti tomu je však nutné aj konštatovať, že ústavnoprávna argumentácia sťažovateľa k tejto časti ústavnej sťažnosti bola minimálna a sústredila sa len na poukaz na predchádzajúce rozhodnutie ústavného súdu v jeho väzobnej veci.

29. Vzhľadom na výsledok predbežného prerokovania uvedeného dôvodu väzby bolo na účel celkového zhodnotenia dôvodov jej trvania potrebné pristúpiť aj k posúdeniu ústavnej udržateľnosti dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Sťažovateľ namietal, že prísna trestná sadzba sama osebe nemôže plynutím času opodstatňovať ďalšie trvanie väzby. Ústavný súd konštatuje, že k tomuto dôvodu väzby krajský súd v napadnutom uznesení poukázal na aktuálne štádium trestného stíhania, v ktorom sa podľa jeho názoru nezmenilo nič na skutočnostiach, že na účel trestného stíhania sťažovateľa bolo potrebné vydať príkaz na zatknutie, následne európsky zatýkací rozkaz. Poukázal tiež na jeho kontakty v zahraničí, a to nielen v rámci Európskej Únie, v nadväznosti na čo nie je možné prisvedčiť argumentácii sťažovateľa o samostatnom poukaze na hroziacu trestnú sadzbu.

30. Je potrebné pripomenúť, že jednotlivé dôvody väzby sú naviazané na „dôvodnú obavu“ (§ 71 ods. 1 Trestného poriadku), čo znamená, že nie je reálne sa domnievať, že v tejto súvislosti musí byť naplnená požiadavka istoty vo vzťahu k preukázaniu konkrétnych skutočností, s ktorými Trestný poriadok v tejto súvislosti počíta. V týchto prípadoch nemožno vyčkávať až do okamihu, keď bude isté, že obvinený už naplnil niektorý z väzobných dôvodov v zmysle § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku, pretože v takom prípade by sa takému konaniu už nedokázalo zabrániť [m. m. Ústavný súd Českej republiky I. ÚS 470/05 (104/2006 USn.), m. m. I. ÚS 65/2022]. Plynutie času vo vzťahu k dôvodom väzby pritom nemusí mať vždy rovnaké účinky, avšak je potrebné ho v každom štádiu riadne odôvodniť. Aj pri tomto dôvode väzby možno konštatovať, že plynutie času nezasiahlo do podstaty tzv. útekovej väzby, tak ako ju odôvodnil krajský súd, preto námietky sťažovateľa možno v tejto časti považovať za neopodstatnené.

31. Ústavný súd sumarizuje, že aj pri čiastočnej dôvodnosti námietok sťažovateľa možno uzavrieť, že väzobné stíhanie sťažovateľa nebolo vo výsledku spochybnené. Ústavný súd už judikoval, že ak existuje čo i len jeden zákonný dôvod väzby, väzba je zákonná a ústavná, ak takýto dôvod všeobecný súd aplikoval (m. m. III. ÚS 892/2016, I. ÚS 126/2020, IV. ÚS 434/2020, IV. ÚS 56/2021, II. ÚS 246/2021). V nadväznosti na uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku nateraz plnohodnotne obostojí. V ďalej prebiehajúcim trestnom konaní však bude úlohou všeobecných súdov celkom zreteľne sa vyjadrovať k prípadným námietkam a argumentácii sťažovateľa a poskytnúť na ne adresné odpovede. V nadväznosti na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.1.4. K nahradeniu väzby zákonnými náhradami:

32. Sťažovateľ podal sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu (o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu) v celom rozsahu, a teda aj proti výroku o nenahradí väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Okrem explicitného namietnutia tohto výroku ako nesprávneho však k uvedenému neprezentoval žiadnu sťažnostnú argumentáciu. V ústavnej sťažnosti však namieta arbitrárne vysporiadanie sa s otázkou náhrady väzby, a to lakonickým konštatovaním neexistencie výnimočných okolností prípadu podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku.

33. Ústavný súd permanentne pripomína, že obsahom základného práva podľa čl. 17 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby spočívajúce v imperatíve, aby väzobný súd skúmal možnosti nahradenia väzby zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou. Ak sa všeobecný súd rozhodne vziať trestne stíhanú osobu do väzby, je nevyhnutné, aby rozhodnutie o nenahradení väzby založil na konkrétnych skutočnostiach, nie na abstraktnej úvahe (m. m. III. ÚS 38/01, IV. ÚS 650/2018, IV. ÚS 436/2021). Nahradenie väzby zákonom ustanovenou garanciou a s tým spojené obmedzenia sú benefitom obvineného, ktorý mu umožňuje napriek danosti materiálneho a formálneho dôvodu väzby byť stíhaný na slobode (teda s využitím proporcionálne miernejšieho prostriedku zásahu do osobných práv (R 44/2018).

34. Posúdenie krajského súdu nemožno považovať za arbitrárne. Práve naopak (vzhľadom na absentujúce konkrétne námietky sťažovateľa), krajský súd sa uvedenej otázke venoval, keď poukázal na § 80 ods. 2 tretiu vetu Trestného poriadku, ktorý limituje možnosť uvedených náhrad väzby pri obvinení zo spáchania obzvlášť závažného zločinu len vtedy, ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. K možnosti nahradenia väzby sa vyjadril v rozsahu jeho strán 8 až 10, v rámci ktorých vyhodnotil neexistenciu výnimočných okolností prípadu, ktoré by podmieňovali nahradenie väzby sťažovateľa, ktorý bol stíhaný za obzvlášť závažný zločin. V konkrétnostiach poukázal na to, že aj keď v osobe sťažovateľa ide o dosiaľ netrestanú osobu vo veku, ktorý je ideálnym vekom z hľadiska resocializácie a zaradenia do spoločnosti, nie je možné tieto skutočnosti považovať za také pomery páchatel'a, ktoré by bolo možné vyhodnotiť ako výnimočné okolnosti.

35. Ak výnimočné okolnosti nenastali; sťažovateľ by netvrdil, že by nastali, resp. všeobecný súd takúto okolnosť nezistil, pričom toto posúdenie všeobecným súdom je ústavne udržateľné a akceptovateľné, nebolo by ďalej nevyhnutné posudzovať jednotlivé možnosti nahradenia väzby osobitným, resp. detailným spôsobom, keďže nebola naplnená jedna z rozhodných okolností podmieňujúcich ich aplikáciu (aj keď sa k nim krajský súd vyjadril). Keďže ani z ústavnej sťažnosti, ako ani odôvodnenia sťažnosti podanej proti uzneseniu okresného súdu nie je zrejmé, že by sťažovateľ dôvodil ďalšími – konkrétnymi skutočnosťami, ku ktorým sa všeobecný súd nevyjadril, možno rezumovať, že krajský sa možnosťou zákonných náhrad väzby ústavne akceptovateľne zaoberal. V nadväznosti na uvedené skutočnosti ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.1.5. K namietanému porušeniu práva na prejednanie veci v primeranej lehote:

36. Sťažovateľ namieta, že dĺžka väzobného trestného stíhania nie je primeraná a v súlade s čl. 5 ods. 3 dohovoru, keďže trvá od 20. októbra 2020, a teda dva roky a jeden mesiac (do dňa podania ústavnej sťažnosti). Uvádza, že na jeho námietky smerujúce proti ďalšiemu trvaniu väzby

a nepostupovaní s náležitou starostlivosťou prednostne a urýchlene mu všeobecné súdy neposkytli dostatočné odôvodnenie.

37. Námietky sťažovateľa svojim obsahom spadajú do niekoľkých jasne nevymedzených línií. Namieta neprimeranosť trvania jeho väzobného trestného stíhania, t. j. prieťahy v konaní, ktoré bližšie nepomenúva. Poukazuje síce na obdobie, v ktorom je väzobne trestne stíhaný, avšak neuvádza prepojenie tejto argumentácie na konkrétne skutkové okolnosti, ktoré by odôvodňovali jeho neprimeranosť. Práve naopak, z uznesenia okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ nerozporoval dĺžku trvania väzby vo vzťahu k ustanoveným zákonným lehotám. Sťažovateľ ďalej poukazuje na odročenie viacerých hlavných pojednávaní pre nesústreďený postup prokuratúry, no túto námietku zmätočne subsumuje pod potrebu urýchleného a prednostného rozhodovania o väzbe. Tvrdenie, že v jeho väzobnej veci nedošlo k urýchlenému a prednostnému konaniu s náležitou starostlivosťou, opätovne uvádza bez konkrétnej špecifikácie. Nekonkretizuje, na aké jeho námietky nedostal odpoveď – či ide o prípad prieťahov v samotnom konaní pred súdom, v ktorom je väzobne trestne stíhaný, alebo o rozhodovanie o trvaní jeho väzby. Ostatné námietky, ktoré sťažovateľ namietal v súvislosti s porušením práva na prejednanie veci v primeranej lehote (nedostatočné vysporiadanie sa s dôvodmi väzby, dôvodným podozrením, nahradením väzby zákonnými náhradami – podľa časti II bodu 8 písm. d) až f) tohto uznesenia, pozn.), ústavný súd posúdil v rámci materiálnej ochrany práva sťažovateľ osobitne v bodoch III.1.2. až III.1.4. tohto uznesenia.

38. Napriek skutočnosti, že sťažovateľ je právne zastúpený nenamietal v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite ústavnej sťažnosti porušenie označených práv postupom všeobecných súdov, ale „len“ napadnutým uznesením krajského súdu. Za týchto okolností a s poukazom na § 45 zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorého je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak, ústavný súd nepristúpil k tzv. prekročeniu petitu ústavnej sťažnosti. Pridržiavajúc sa návrhu sťažovateľa na rozhodnutie, ústavný súd konštatuje, že ústavná sťažnosť je v tejto časti zjavne neopodstatnená, keďže sťažovateľom formulovaný návrh na rozhodnutie (proti napadnutému rozhodnutiu všeobecného súdu) nedáva podklad možnosti vysloviť porušenie označeného práva (m. m. II. ÚS 272/06, I. ÚS 404/2022), v nadväznosti na čo tu bol dôvod na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

39. Na základe už popísaných faktov v bode 38 tohto uznesenia ústavný súd konštatuje aj absenciu kvalifikovaného odôvodnenia, čo predstavuje nedostatok, ktorý bráni ústavnému súdu považovať ústavnú sťažnosť aj za dostatočne odôvodnenú. Podľa názoru ústavného súdu za danej situácie neprichádzala do úvahy ani výzva na odstránenie tohto nedostatku návrhu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Toto ustanovenie zákona totiž slúži na odstraňovanie najmä formálnych nedostatkov návrhu, nie však jeho samotnej podstaty (m. m. I. ÚS 155/2019). Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že označené nedostatky zákonom predpísaných náležitostí nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýka formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale esenciálnych obsahových náležitostí (absencia ústavnoprávne relevantného odôvodnenia ústavnej sťažnosti.), ústavný súd sťažovateľa, ktorý je v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpený, nevyzýva na odstránenie uvedeného nedostatku jeho ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 102/2019). Ústavný súd teda mohol ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietnuť aj pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí v súlade s § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

40. Ústavný súd sumarizuje, že k viacerých častiam napadnutého uznesenia mal výhrady, ktoré aj pomenoval. Zároveň nemožno opomenúť ani nie úplne jednoznačný spôsob argumentácie sťažovateľa uplatnený v ústavnej sťažnosti. Zohľadňujúc tieto skutočnosti a celkové prerokovanie jednotlivých tvrdení sťažovateľa, ústavný súd odmietol jeho ústavnú sťažnosť z dôvodov špecifikovaných v jednotlivých častiach (časť III.1) tohto uznesenia.

III.2. K návrhu na rozhodnutie o dočasnom opatrení:

41. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nariadil dočasné opatrenie, ktorým prikáže krajskému súdu prepustiť ho bezodkladne z väzby na slobodu.

42. Podľa § 130 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa rozhodnúť o dočasnom opatrení, ak to nie je v rozpore s verejným záujmom a ak by výkon napadnutého rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu znamenal pre sťažovateľa väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť iným osobám, najmä uloží orgánu verejnej moci, ktorý podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody, aby sa dočasne zdržal vykonávania právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu a tretím osobám uloží, aby sa dočasne zdržali oprávnenia im priznaného právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom.

43. Ústavný súd uvádza, že prípadné prepustenie sťažovateľa z väzby na slobodu je v zásade v právomoci všeobecných súdov. V prípade, ak ústavný súd v niektorých ojedinejších prípadoch prikázal všeobecnému súdu prepustiť toho-ktorého sťažovateľa/sťažovateľku z väzby na slobodu, urobil tak v nadväznosti na vyslovenie porušenia ním/ňou namietaných práv, a zároveň v nadväznosti na § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde, t. j. v rámci rozhodovania vo veci samej. Sťažovateľ sa návrhom na nariadenie dočasného opatrenia domáha vydania príkazu všeobecnému súdu prepustiť ho bezodkladne z väzby na slobodu, ku ktorému má ústavný súd možnosť pristúpiť, resp. pristupuje (ak dospeje k záveru o potrebe prikázať všeobecnému súdu prepustiť osobu z väzby na slobodu, pozn.) v nadväznosti na vyhovenie ústavnej sťažnosti. Ústavný súd zdôrazňuje, že si je vedomý naliehavosti posudzovania zásahov do osobnej slobody jednotlivca a že k ich posúdeniu a rozhodnutiu o nich pristupuje prednostne, avšak vzhľadom na popísané skutočnosti a odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku ústavný súd návrhu na rozhodnutie o dočasnom opatrení nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

44. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu